

2009-06-30

**RIKSFÖRENINGEN
HÄNSYNSFULL JAKT**

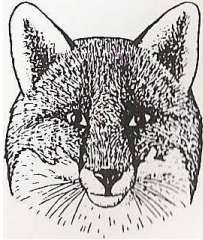
**Yttrande från Riksföreningen Hänsynsfull Jakt avseende
Betänkande SOU 2007:89 Rovdjuren och deras förvaltning –
M2007/2507/Na.**

Riksföreningen Hänsynsfull Jakt, RHJ, är ytterst kritisk till utredningen ”Rovdjuren och deras förvaltning” (SOU 2007:89).

Ur ett medborgarperspektiv är vi mycket förvånade över att utredningen inte är mer allsidig och inte diskuterar andra alternativ, utan är så ensidig och inriktad på att rovdjuren är ett problem och att detta problem måste lösas genom jakt. Man underskattar genomgående den allmänna opinionens positiva inställning till rovdjur.

Sammanfattning:

- Utredningen är ensidig och inriktad på att rovdjuren är ett problem och att detta problem måste lösas genom jakt.
- Utredningen borde framhållit den mycket större tillgången som rovdjuren utgör för näringar såsom turismen med inkomster för glesbygdsbefolkningen med björngömslen och vargspårning, samt för den breda allmänhetens i demokratiska processer uttryckta vilja att bevara den biologiska mångfalden, med naturligt rikliga stammar av även rovdjur.
- Beträffande skadskjutningarna är vår bestämda åsikt att man måste begränsa jakten för att kunna minska de allvarliga skadskjutningarna.
- Det operativa ansvaret för rovdjursförvaltningen bör fortsatt vara nationellt och åvila Naturvårdsverket. Regionala förvaltningsmål är olämpliga för såväl små områden som små populationer.
- Vid en eventuell regional förvaltning måste det tillses att de regionala rovdjursgrupperna liksom viltvårdsnämnderna proportionellt företräder en bredare allmänhet och inte som idag är helt dominerade av jägarintressen.
- Förvaltning behöver inte nödvändigtvis vara detsamma som jakt.
- RHJ anser att jaktlagstiftningen i sin helhet ska införas i Miljöbalken bland artskyddsbestämmelserna.
- Illegal jakt skall liksom annan kriminalitet bekämpas med polisiära metoder.
- Vi anser inte att det finns behov av att underlåta åtal utöver de möjligheter som finns idag.
- Det är enligt RHJs uppfattning angeläget att straffbelägga såväl försök som förberedelse till jaktbrott. Det bör också vara förbjudet och straffbelagt att importera eller inneha otillåtna fällor, trampsaxar och fångstsnaror.

2009-06-30

RIKSFÖRENINGEN HÄNSYNSFULL JAKT

- RHJ anser inte att jägarna skall bestämma hur den svenska faunan skall vara sammansatt. Fördelningen mellan de olika djurarterna måste få utvecklas så naturligt som möjligt.
- Det måste enligt vår uppfattning vara bättre med förebyggande åtgärder i form av t.ex. rovdjursstängsel, som skyddar tamdjuren från lidande och deras ägare från känslomässigt svåra upplevelser, än att ge skadeersättning.
- För dem som har en omotiverad rädsla för rovdjur måste en saklig upplysningskampanj pågå.
- Jakten måste vara sakligt grundad, ske på djur som gör allvarlig skada och får inte medföra ”onödigt lidande”, som enligt jaktlagen är förbjudet. I första hand bör andra lösningar som nedsövning av djuret och därefter bortforsling prövas.

Utredningens allmänna inriktning

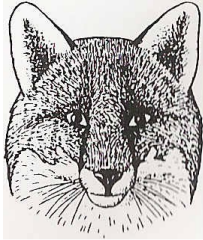
Hela utredningen kan sammanfattas med:

”Rovdjurens återetablering och rådande rovdjurspolitik har hittills gett alltför begränsat utrymme åt regional förvaltning och lokal påverkan. En större delaktighet i rovdjursförvaltningen, inklusive medverkan i inventeringar och möjlighet att delta i jakt på populationer med gynnsam bevarandestatus bidrar enligt utredningen till att öka toleransen. Bred enighet råder om ambitionen att bevara traditionella kulturyttringar även i områden med stora rovdjur. För många människor är jakt en fråga om livskvalitet, viktig i valet mellan att leva i glesbygd eller i en urban miljö. Det gäller inte specifikt jakten på rovdjur utan framförallt på djur som även är rovdjurens bytesdjur som rådjur, älg m.fl. arter. Eftersom jaktintresset också finns i urbana miljöer, bidrar jakten även till att öka och upprätthålla kontakter mellan urbana miljöer och landsbygdsmiljön.

Jakt som ett inslag i beståndsförvaltningen av de stora rovdjuren kan påverka det hot som rovdjuren kan utgöra mot en traditionell livsstil och därigenom påverka landsbygdens utveckling i stort. Rensköttsel och fäbodbruk är exempel på näringsverksamhet med långa kulturtraditioner som samhället samtidigt satsar resurser på att bevara. En målsättning måste vara att begränsa den konflikt som kan finnas mellan de stora rovdjurens och människornas livsmiljöer.

Toleransen bland markägare, renskötare och jägare ökar om rovdjuren kan ses som jaktbara arter eller om de kan ge inkomstmöjligheter. Rovdjursjakt är för många något nytt och exklusivt. Jakten på björn är ett exempel på en jaktform som bidragit till att öka toleransen och acceptansen för en relativt stor björnstam.”

RHJ anser att avsnittet skulle kunna vara taget ur Centerpartiets partiprogram. Inte en tanke i hela utredningen om vad de mer än 80 % av Sveriges befolkning som inte bor i glesbygd tycker eller de 97 % som inte jagar.

2009-06-30

RIKSFÖRENINGEN HÄNSYNSFULL JAKT

Heller inget om det mycket stora lidandet i form av skadskjutningar som de aktuella vilda djuren utsätts för genom jakten. Det exempel som utredningen tar upp är ingenting unikt, med björnjakten i Jämtland 2007 där 13 påskjutna björnar inte återfinns trots eftersök, av de 40 som länet var tilldelat. Detta gäller i stort sett vid alla jakter. Utredningens förslag på hur den "oacceptabla frekvensen dåliga eller t.o.m. slarviga skott" skall åtgärdas består i "övnings-skjutning".

Vår bestämda åsikt är att man måste begränsa jakten för att kunna minska de allvarliga skadskjutningarna.

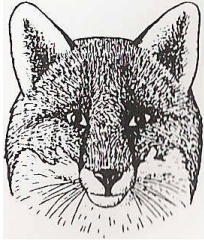
Då skadskjutna björnar har visat sig kunna bli farliga björnar är frågan också hur många farliga björnar och allvarliga incidenter som björnjakten i sig skapar, ställt i relation till björnjaktens påstått skadeförebyggande effekt genom att antalet björnar ute i markerna reduceras. En konsekvensutredning av björnjaktens totala effekt på skaderisken för människor vore önskvärd.

Utredningens enda uttryckta bekymmer med den föreslagna rovdjursjakten på lokal nivå är bevarandenaspekten. Man inför ett begrepp som "toleransnivå" som tydligen skall sammanfalla med "gynnsam bevarandestatus". Så fort som rovdjuren uppnått "gynnsam bevarandestatus" som utredningen anser ha uppnåtts av björn, lodjur och kungsörn skall tydligen en reglerad skjutningslicensjakt bedrivas. Det framgår i utredningen att "En långsam tillväxt till ökande lokala bestånd är att föredra före snabb tillväxt till höga tätheter." Men om rovdjurspopulationerna skall tillåtas växa och i så fall med hur mycket framgår inte.

Operativt ansvar för rovdjursförvaltningen

RHJ delar inte utredningens uppfattning att det operativa ansvaret för rovdjursförvaltningen ska vara regionalt och åvila länsstyrelserna. Det kan vara svårt för en regional myndighet att stå emot trycket från en fåtalig men högljudd opinion. Hot från dessa grupper har också riktats mot enskilda handläggare på länsstyrelserna.

De rovdjursgrupper och viltvårdsnämnder som i dagsläget samverkar med länsstyrelserna måste också få en annan sammansättning om den regionala förvaltningen ska bli trovärdig. Utredningen tar upp att man bör sträva efter en allsidig representation liksom en jämn könsfördelning. Det är av största vikt att representationen av jägare står i proportion till dessas andel i befolkningen. För närvarande är en övervägande majoritet av ledamöterna i dessa grupperingar jägare och kan följaktligen inte betraktas som opartiska utan snarare som jäviga. Bevarande och förvaltning av vårt lands biologiska mångfald, däribland faunan och framför allt de hotade arterna, är en gemensam angelägenhet för alla medborgare och inte bara en fråga för så kallade "berörda" grupper och sårbarheten.

2009-06-30

RIKSFÖRENINGEN HÄNSYNSFULL JAKT

Förutsättningarna för en regional förvaltning ökar om de föreslagna länsammanslagningarna i regioner blir verklighet. Det är annars orimligt att förvaltningsplaner för rovdjuren ska följa länsgränserna i synnerhet i de små länen. Regionala förvaltningsmål är olämpliga för såväl små områden som små populationer. Fördelningen mellan de olika djurarterna måste i stället få utvecklas så naturligt som möjligt.

Förvaltning behöver inte nödvändigtvis vara detsamma som jakt. Utredaren tar själv ställning mot den jakt som sker för dödandets egen skull och frågan är väl vilken jakt som inte är det. Det finns internationella exempel på att vargpopulationer förvaltas genom att enstaka eller alla ungar tas från lyor och avlivas. Inga djur blir skadeskjutna. Ingen risk finns att ledarparet i flocken dödas. Man kan få en långsammare utveckling och skjuta upp nya flockbildningar i ett område där vargar etablerat sig.

Jaktlagstiftningen och överprövning av beslut

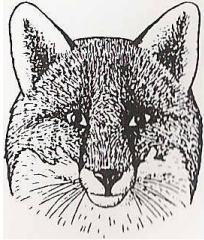
RHJ anser att jaktlagstiftningen i sin helhet ska införas i Miljöbalken bland artskyddsbestämmelserna. Frågor om jakt och artskydd är så närbesläktade att de rimligen bör återfinnas samlat inom lagstiftningen. Detta skulle också ge en rimligare instansordning när det gäller överklagade beslut. Länsstyrelsens beslut ska därutöver kunna överprövas av Naturvårdsverket. De allmänna förvaltningsdomstolarna saknar expertkompetens inom området och är därför mindre lämpade som överprövningsinstans än miljödomstolarna och Miljööverdomstolen.

Illegal jakt

Ett ytterligare bekymmer för bevarandet av rovdjurspopulationerna är den illegala jakten. Utredningen föreslår ett antal åtgärder, av vilka vi tycker att möjligheten att lagföra förberedelser till olaga jakt och märkning av skoterdrivband är bra. Utredningen har dock en övertro på att den legala jakten minskar den illegala. Inget av det vi vet i dag tyder på detta. Både på lo och björn finns fortfarande en stor olaglig jakt, liksom på varg även efter att flera lättnader i paragraf 28 om skydds jakt på enskilda initiativ införts, lättnader som utmålades skulle minska den illegala jakten.

I motsats till utredningen tror RHJ att jägarna är lika laglydiga som resten av befolkningen men att det finns en kriminell grupp bland jägarna liksom hos alla andra grupper, som aldrig kommer att nöjas med att rovdjurspopulationerna är lika stora som idag eller att de skall tillåtas växa. Den brist på acceptans för rovdjur som finns hos små grupper kommer inte att botas med legal jakt. Kriminalitet skall bekämpas med polisiära metoder.

Utredningen föreslår en ändring i 44 § jaktlagen (1987:259) som innebär att jaktbrott som avser bl.a. björn, varg, järv, lodjur och kungsörn och som begås av ägare eller vårdare av tam-

2009-06-30

RIKSFÖRENINGEN HÄNSYNSFULL JAKT

djur i omedelbar anslutning till att tamdjur angrips inte ska bedömas som grovt jaktbrott, utan som ordinärt jaktbrott. Även jaktbrott som innebär överträdelse av villkor för jaktens bedrivande i myndighetsbeslut ska bedömas som ordinärt jaktbrott. Utredningen föreslår slutligen att åklagare ska kunna underlåta åtal om det föreligger "särskilda skäl" när brottet utförts i dessa situationer. Det har inte närmare angetts i vilka situationer regeln är tänkt att tillämpas eller hur "särskilda skäl" skall preciseras. Det finns därför en risk för tolkningsproblem eller att bedömningen blir godtycklig. Vi anser inte att det finns behov av att underlåta åtal utöver de möjligheter som finns idag.

Innehav och import av olagliga jaktmedel och förverkande

Det är enligt RHJs uppfattning angeläget att straffbelägga såväl försök som förberedelse till jaktbrott. Det bör också vara förbjudet och straffbelagt att importera eller inneha otillåtna fällor, trampsaxar och fångstsnaror. Polisen bör ges tillfälle att ingripa innan fällorna placerats ut i markerna och tullen bör kunna ingripa mot olaglig införsel.

Det också angeläget att införa effektiva förverkanderegler som gör det möjligt att förverka vapen, fordon och andra hjälpmedel som använts vid den grova jaktbrottsligheten.

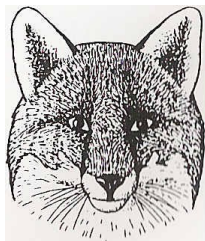
Den svenska faunans sammansättning

RHJ anser inte att jägarna skall bestämma hur den svenska faunan skall vara sammansatt. Fördelningen mellan de olika djurarterna måste få utvecklas så naturligt som möjligt.

Utredningen hävdar att jakten är en livsstil som ovillkorligen måste få tillfredställas oberoende av hur mycket lidande den åstadkommer hos de jagade djuren. Vi vill påpeka att jakten är Sveriges största djurskyddsproblem med mellan 15-30 % skadskjuta djur (=150 000 – 300 000 skadade djur) årligen. Vi anser att rovdjuren skulle reducera viltstammarna till acceptabla nivåer mycket bättre än jägarna har kunnat förmå. Rovdjurens bytesuttag anses också ha en annan påverkan på bytesdjuren än jägarnas, där trycket är stort mot s.k. trofédjur, inte minst i och med att levande jaktbyten blivit försäljningsobjekt till betalande kunder.

Jakt skulle även i fortsättningen kunna bedrivas, men med ett mindre utbyte i form av kött. Köttutbytet är nämligen glädjande nog inte jägarens största behållning av jakten. Enligt en enkät gjord av utredningen "Jaktens villkor" (SOU 1997:91) kommer köttutbytet först på åttonde plats när jägarna själva får uppge varför de jagar. Många andra bevekelsegrunder för jakten kommer alltså före, som "naturupplevelser", "kamratskap", "avkoppling" osv. Vi tror alltså att utredningen misstagit sig på jägarnas motivation för sin jakt och hört alltför mycket på en liten men mycket högljudd grupp, företrädare av jägarföreningarnas toppar.

Vi tror alltså inte att glesbygdsbornas "livskvalitet" försämras med större rovdjursstammar. Jägarna måste inse att de inte äger våra vilda djur. Deras intresse har varit starkt gynnat under

2009-06-30

RIKSFÖRENINGEN HÄNSYNSFULL JAKT

det gångna 1900-talet med försumbara rovdjursstammar och för klövviltet fördelaktigt skogsbruk. Jägarna måste inse att tiderna förändras och att naturupplevelser och kamratskap också kan upplevas utan att döda eller många gånger skapa lidande för djuren.

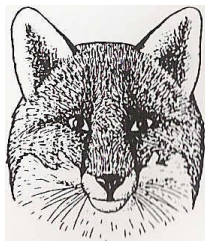
Viltskador på tamdjur

Det hävdas i utredningen att rätten att skydda sina tamdjur har ett stort symbolvärde och omfattas av ett brett stöd i opinionen. Faktum är att det endast är djurägare som samtidigt råkar vara jägare, som har denna möjlighet att skydda sina djur genom att skjuta rovdjur. Denna situation, då en beväpnad tamdjursägare befinner sig i närheten just när ett rovdjursangrepp på något tamdjur påbörjas, torde inte vara den vanliga, då jägarna dessutom endast utgör en liten bråkdel av befolkningen.

Andra glesbygdsbor som delvis livnär sig som fårfarmare och dylikt kan enkelt skydda sina djur genom att komplettera sina befintliga stängsel med extra eltrådar eller sätta upp elstängsel från början. Utredningen anser dock att de statliga bidragen till dessa elstängsel inte är kostnadseffektiva utan att det är bättre att ge skadeersättning. Det måste enligt vår uppfattning vara bättre med förebyggande åtgärder i form av rovdjursstängsel som skyddar tamdjuren från lidande och deras ägare från känslomässigt svåra upplevelser.

Ytterligare en grupp som utredningen vill värna om är fåbodbrukarna. Deras näringsfång kallas kultur och skyddas därför. Vi anser att det är en näring som alla andra som hemslöjdare, småbrukare eller silversmeder. Alla dessa har förluster som de inte själva kan rå över och dessa kostnader måste läggas på de produkter som säljs. Blir priserna för höga så att konsumenterna inte köper i tillräcklig omfattning så att tillverkaren blir försörjd måste näringen upphöra. Detta är marknadsekonomi. Textilindustri och varvsindustri är andra exempel på näringar som inte klarat konkurrensen. Alla verksamheter utan tillräcklig efterfrågan skall inte subventioneras. I fåbodbruket innebär "subventionen" att rovdjur skall skjutas bort för att lönsamhet skall infinna sig. Vi anser inte att det kan vara rimligt att fåbodbrukarna "tilldelas" rovdjur som vi alla har "rätt" till eller "äger". Subventionen borde i så fall bättre bestå i tilldelning av resurser för att man inom fåbodbruket på traditionellt sätt ska kunna hålla djuren under uppsikt.

Ett liknande resonemang kan också föras när det gäller renskötseln. Även om det mesta av renskötkulturen är urvattnad med de många moderna hjälpmedel som samerna använder, så kan man tycka att rovdjuren ingår i kulturen tillsammans med renarna. Detta gäller framför allt varg och järv även om lodjuret är en nyare aktör i renbeteslanden. Det är lätt att förstå att renägarna inte vill ta på sig det merarbete som en bättre övervakning av renhjordarna som fler rovdjur i markerna skulle behöva. Det är säkert svårt att då få en idag normal inkomst eftersom detta kräver större renhjordar som sin tur ger mer nedbetade marker med mer dyr stödutfodring. Fler rovdjur i renbetesmarkerna ger naturligtvis större skador på renhjordarna

2009-06-30

RIKSFÖRENINGEN HÄNSYNSFULL JAKT

vilket också minskar intäkterna. I renskötarnas fall måste staten komma överens med dem om ett generöst skadeersättningssystem. Tyvärr anser samerna att de inte har någon skyldighet att vara som en del säger ”rovdjursmatare”. De vill leva på sin näring utan subventioner (vilket inte ens går idag) men en insikt om att våra rovdjur har en plats även i rennäringen måste erkännas även bland samerna. Det är dessutom rimligt att rennäringen, precis som andra näringar, miljöanpassas utifrån en miljökonsekvensbeskrivning.

Vi ifrågasätter det höga belopp 20 000 kr som ska ersätta hund som dödats i samband med angrepp av stora rovdjur. En viss självbevaringsdrift borde finnas hos jägare att inte skicka ut en jakthund i ett vargrevir. Om jägaren ändå vill ta risken att få sin hund dödad borde han/hon dock tänka på att förse hunden med en pingla som enligt utredningen visar på minskad risk för att hunden angripas av varg. Risken är som bekant också betydligt större för att hunden drabbas av andra dödliga olyckor. Det torde också vara regel att hundägare av den anledningen har sina djur försäkrade. Den höga ersättningen medför också en teoretisk risk för missbruk, i form av att göra sig av med en dålig jakthund genom att släppa ut den i ett vargrevir.

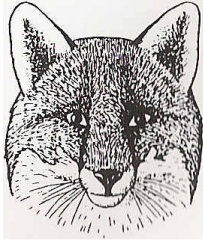
För dem som har en omotiverad rädsla för rovdjur måste en saklig upplysningskampanj pågå.

Sakligt grundad jakt utan onödigt lidande

Än en gång vill vi påpeka att RHJ inte är emot all jakt. Men jakten måste vara sakligt grundad, ske på djur som gör allvarlig skada och jakten får inte medföra ”onödigt lidande”, som enligt jaktlagen är förbjudet. Vi anser att den jakt som idag bedrivs med de höga skadskjutningsprocenten inte är försvarbar. Vi anser dock att rovdjur som människor upplever som obehagliga och farliga, som björnar som rotar i soptunnor i byar eller vargar som stryker nära hundgårdar, skall kunna skyddsjagas om inte annan lämplig lösning föreligger, som nedsövning av djuret och därefter bortforsling.

Avslutningsvis

Riksföreningen anser alltså att utredningen har lyssnat till och blivit skrämmd av en liten och högljudd grupp som kräver lokala förvaltningar av rovdjursstammar som knappt kommit upp till en bevarandestatus för långsiktig utveckling och som gör mycket liten skada. De skador som kan uppkomma i form av rovdjursrivna tamdjur, kan lätt förebyggas. Rovdjursangrepp på hundar kan jägaren undvika genom att använda pingla, informera sig om vargförekomst, inte låta hunden löpa fritt överallt och ha bättre koll på hunden. Närgångna rovdjur kan skyddsjagas. De problem som utredningen diskuterar är alltså irrelevanta. Utredningen borde mycket mer ha framhållit den mycket större tillgången som rovdjuren utgör för andra näringar såsom turismen med stora inkomster för glesbygdsbefolkningen med björngömslen och vargspår-

2009-06-30

**RIKSFÖRENINGEN
HÄNSYNSFULL JAKT**

ning, samt för den breda allmänhetens i demokratiska processer uttryckta vilja att bevara den biologiska mångfalden, med naturligt rikliga stammar av även rovdjur.

Låt inte jägarna bestämma hur den svenska faunan skall se ut! Låt faunan tillväxa och självregleras på mer naturlig väg, så långt möjligt! Den kommer att se annorlunda ut än den gör idag men med så mycket mindre lidande från skadskjutningar.

För Riksföreningen Hänsynsfull Jakt

Hans Ryttman
Ordförande